

קובץ
הערות וביאורים

בלקו"ש, בנגלה ובחסידות

ערב יום כפור

האזינו

גליון א (קד)

יצא לאור ע"י

תלמידי בית המדרש דמוסד הינוך אהלי תורה

ברוקלין, ניו יארק

• 417 טראַי עוועניו

שנת חמשת אלפים שבע מאות ארבעים ושתיים לבריאה
שנת השמונים להולדת כ"ק אדמו"ר שליט"א

תוכן הענינים

לקו"כ שיחות

- בגדר ענין הוידוי
- מצות הקהל בשנה ראשונה של שמיטה
- חשובה הוה מצוה לשיטת הרמב"ם
- חחילת ימות המשיח (גליון)

נגלה

- מחלוקת הבבלי וירושלמי בצריך לפרט החטא
- לריש לקיש למה אין אוכלין כזית פת ביוהב"פ שחל בשבת
- חשובה מאהבה
- בשאלה לשו"ע אדה"ז (גליון)
- בענין אם ידו של אדם נעשה ככרמליה

חסידות

- בענין גילוי המלכות
- בהמאמר אני לדודי ש.ז.
- בענין אותיות התורה
- בענין מקרי רשע או נקרא רשע

שיחות

- מותר לשנות מפני דרכי שלום (גליון)
- שיטת הירושלמי אם צריך לפרט החטא
- שיטת אדה"ז אם צריך לפרט החטא
- בענין מ"ת של פנימיות התורה
- בביאור הרש"י ברוך סנאך (גליון)
- בהתוועדות ש"פ נצבים ש.ז.
- בביאור לפרש"י ברוך סנאך

שונות

- נסילת הד' מינים בחג
- בפיוט י"ג מדות
- הערות ל"היום יום"
- ציונים להשיחות דשנת חרפ"ז

ל ק ו ט י ש י ח ו ת

א. בלקו"ש חי"ז פ' אחרי (ג) (בסעי' ה') מביא לשון אדה"ז באגה"ח פ"א: "והנה מצות התשובה מן התורה היא עזיבת החטא בלבד.. שיגמור בלבו בלב שלם לבל ישוב עוד לכסלה כו' ולא יעבור עוד מצות המלך כו'", ומבאר דממה שאומר "מצות התשובה מה"ח היא עזיבת החטא בלבד" מובן בפשטות, דכוונתו לשלול דשאר ענינים כמו וידוי וכו' אינם חלק בעצם מצות התשובה, (לא כפי שמשמע בחובת הלבבות, ובשערי תשובה לרבינו יונה), ומבאר הטעם בזה, דמצות התשובה ענינה היא רק לפעול בנוגע למכאן ולהבא, אבל לא בנוגע להעבר, ולכן ע"י עזיבת החטא מכאן ולהבא, כבר קיים מצות התשובה, שנעשה מעתה צדיק גמור, וענין הוידוי נוגע להתכלית והמסובב שבענין התשובה, שיתכפר לו חטאו שעבר, ויהי' חביב ומרוצה לפניו ית' כקודם החטא, אבל אי"ז בעצם מצות התשובה, עיי"ש בארוכה בדברים הנפלאים.

ויש להעיר בזה במה שמבואר ביומא לו, ב, (הובא בתחילה השיחה), ח"ר כיצד מתודה עויתי ופשעתי וחטאתי כו' דברי ר"כ, וחכמים אומרים עונות אלו הזדונות וכו' פשעים אלו המרדים וכו' חטאתם אלו השגגות, וכך הוא אומר נפש כי חטא בשגגה, ומאחר שהתודה על הזדונות ועל המרדים, חוזר ומתודה על השגגות, אלא כך הי' התודה חטאתי ועויתי ופשעתי לפניך כו' אמר רבה בר שמואל אמר רב הלכה כדברי חכמים, ועי' פירש"י חוזר ומתודה כו' בתמי', אם על הזדונות ימחלו לו, איך צריך לבקש שוב על השגגות, עיי"ש.

ולכאורה צ"ל במאי פליגי ר"מ וחכמים, דלר"מ אומר עויתי ופשעתי וחטאתי, ולחכמים אומר חטאתי עויתי ופשעתי?

והנה בשו"ע אדה"ז סי' תר"ג כתב וז"ל: וספק עבירה צריכה יותר תשובה מעבירה ודאית, כי על עבירה ודאית אדם מתחרט בכל לבו, אבל ספק עבירה הוא מתברך בלבבו לומר שמא לא עשיתי עבירה ואינו מתחרט עלי' חרטה גמורה, והרי נשאר עונש העבירה עליו כו' עכ"ל, וזהו מדברי הרמ"א שם, ועי' ג"כ בלקו"ש ח"ג ז' 944 בכיאר הענין בארוכה.

ולפי"ז צריך להבין מה אמרו חכמים לר"מ ומאחר שהתודה על הזדונות, חוזר ומתודה על השגגות, בתמי' אם על הזדונות ימחלו לו, אי"ז לבקש שוב על השגגות, הלא על השגגות צריך תשובה יותר מזדונות, ע"ד הנ"ל דזדונות מרגיש יותר חטאו, מתחרט יותר, מכשמתחרט על השגגות, וא"כ שפיר סב"ל לר"מ ימחילה מתודה על הזדונות, ואח"כ על השגגות שהוא צריך שובה יותר?

ואפשר לומר דבזה פליגי ר"מ וחכמים, דר"מ סב"ל דוידוי וא מעצם מעשה התשובה שהאדם עושה, וכ"ז שלא התודה, הרי זה אילו לא עשה תשובה, ולכן סב"ל דמתחילה מתודה על הזדונות, אח"כ מתודה על השגגות, כי כנ"ל בשגגות צריך מעשה תשובה יותר.

אבל חכמים סב"ל כמבואר בהשיחה, דוידוי אינו חלק ממעשה

התשובה, אלא זה נוגע רק לכפרת הטאן, כי עצם מעשה התשובה
 כבר היה גם בלי הוידוי, א"כ כיון דהוידוי נוגע רק לכפרת החטא
 א"כ לשיטתם שפיר מקשים אם על הזדונות ימחלו לו, בודאי על
 זשגנות ימחלו לו, היינו דבנוגע לכפרה מצ"ע, שגנות קל יותר
 מזדונות, וכנ"ל בלשון רש"י אם על הזדונות ימחלו לו כו', ולכן
 נ"ל מתחילה חטאתי ואח"כ עויתי ופשעתי.

וכיון דכנ"ל פסקינן כחכמים, לכן סב"ל דמצות התשובה
 היא עזיבת החטא בלבד כנ"ל.

הרב אברהם יצחק ברוך גערליצקי
 - ר"מ בישיבה -

.. בלקו"ש פ' וילך מבאר כוונת רש"י (דברים לא, י) בנוגע
 'הקהל שצ"ל" בשנה ראשונה של שמיטה שהיא שנה השמינית כו',
 'לכאן' קשה בפשט"מ, כיון דענין ההקהל הוא לעורר יראת ה'
 'כו', א"כ זה צ"ל לא בסיום תקופה, אלא בהתחלת תקופה, ולכן
 גפרש רש"י דאה"נ, דזהו בשנה הראשונה של שמיטה, וממשיך
 'באר דאחר שהי' שנת השמיטה, והיו ישראל פנויים מענינים
 שמיים, ועסקו בעיקר בתורה וכו', הנה מיד אח"כ מתאים
 יותר הענין דהקהל, לפעול התעוררות על הזמן שמתחילים שש
 זנים תזרע שדך וגו' " התעסקות בענינים גשמיים, ובסעי' ו'
 'תב שאפ"ל בזה נפק"מ להלכה, כששמיטה הוא רק מדרבנן, אם
 יש חיוב דהקהל מן התורה, עיי"ש בארוכה.

ויש להעיר בזה במ"ש בשירי קרבן ירושלמי סוף פ"ז דסוטה
 (ד"ה ואינו צריך) דבשנת היובל עצמה לא היתה פ' הקהל, או
 אפשר שהיתה הקריאה בסופה עיי"ש.

ולכאן לפי הביאור שבפירוש"י מסתבר ג"כ לומר כן, דכיון
 דעיקר ענינו הוא, התעוררות להזמן שחוזרים לענינים גשמיים,
 א"כ כיון דבשנת היובל גופא ג"כ יש חיוב דשביחת קרקע כמו
 בשמיטה (רמב"ם הל' שמיטה פ"י הט"ו) במילא צריך להיות
 הקהל אח"כ לפני שנת נ"א.

ובפרט לפי מה שפסקינן דשנת היובל אינה עולה למנין
 השמיטה, ומתחילים למנות שמיטה משנת חמשים ואחת, (רמב"ם שם
 הל' ז', כרעת חכמים בר"ה ט, א), נמצא דשנת היובל אינה שנה
ראשונה של שמיטה, (וראה ויקרא כה, ח, ובשפ"ח שם), וא"כ אין
 צושים הקהל אז, אלא ממחנינים לשנה ראשונה של שמיטה.

אבל באמת לא נראה לומר כן, ואפ"ל דהתורה על הרוב תרבר,
 וברוב השמיטות, בא מיד אח"כ שנה ראשונה של שמיטה, לכן גם
 בשנת היובל עצמה יש מצוות הקהל, ועי' ברמב"ם הל' חגיגה פ"ג
 ז"א שכתב וז"ל: מ"ע להקהיל כל ישראל כו' בכל מוצאי שמיטה
 כו' עכ"ל, וממ"ש בכל", נראה דכוונתו להדגיש גם בשנת היובל,
 לא כמ"ש בשירי קרבן הג"ל.

נ. בחידושים וביאורים לש"ס סי' יח מביא לשון הרמב"ם בריש הל' תשובה: כל מצות שבתורה בין עשה ובין ל"ת אם עבר אדם על אחת מהן בין בזדון בין בשגגה כשיעשה תשובה וישוב מחטאו חייב להתודות כו' עכ"ל, ומביא שיטתם מהאחרונים שדייקו מלשון הרמב"ם "כשיעשה תשובה כו' חייב להתודות" דלשיטת הרמב"ם אין התשובה מצוה, אלא שאם בא לחזור בתשובה, מצוה עליו שיתודה, אבל ממשיך אה"כ לבאר דאין לומר כן, דכשמעיינים ברמב"ם רואים שבפירוש כתב בתחילת הל' תשובה ב"כותרת" "מצות עשה אחת היא, והוא שישוב החוטא מחטאו לפי ה' ויתודה", הרי גפורש שהתשובה עצמה היא מצוה, עיי"ש בארוכה.

וזה זמן כביר שקשה לי ממ"ש הרמב"ם בפ"ז שם ה"ה: כל הנביאים כולן צוו על התשובה, ואין ישראל נגאלין אלא בתשובה, וכבר הבטיחה תורה שסוף ישראל לעשות תשובה בסוף גלותן, ומיד הן נגאלין כו' עכ"ל, נמצא מזה דענין התשובה היא דבר שמוכרח לבוא, ולפי"ז אין שייך לומר שעצם התשובה היא מ"ע, הרי כלל הוא בכל מ"ע ול"ת, שהן מסורות ביד בני אדם לקיימן או לא לקיימן, כמ"ש הרמב"ם שם פ"ה וז"ל: רשות לכל אדם נחונה אם יצה להטות עצמו לדרך טובה ולהיות צדיק הרשות בידו, ואם יצה להטות עצמו לדרך רעה ולהיות רשע הרשות בידו כו', ודבר זה עיקר גדול הוא, והוא עמוד התורה והמצוה שנאמר ראה נתתי לפניך היום את החיים וכו', כלומר שאין הבורא כופה בני אדם ולא גוזר עליהם לעשות טובה או רעה, אלא הכל מסור להם עכ"ל, וא"כ אי נימא דעשיית תשובה היא מ"ע, א"כ אין אפ"ל דהבטיחה תורה שהתשובה מוכרחת לבוא כו', ואין לומר דאז לא יהי' זה עוד מ"ע, דהרי התומ"צ אינם בטלים לעולם, כמ"ש הרמב"ם הל' מגילה פ"ב הי"ח עיי"ש.

אחד ה"ח - 885

ד. בגליון הקדום (סעי' טז) התפלא הרב פ.ק. שי' על שאלתי בגליון לו (סעי' ו') עיי"ש, כי הלא זה פשוט דזה שהרמב"ם אומר שלא יבטל דבר ממנהג העולם, היינו רק הענינים ששייכים לטבע העולם, אבל אצל בני אדם בודאי שישתנה תיכף ומיד, כיון שישיגו דעת בוראם וכו' כדמשמע מפשטות לשון הרמב"ם, עכת"ד.

ודבריו תמוהים, כי לפי דבריו דמפשטות לשון הרמב"ם משמע יעולם כמנהגו נוהג אינו בנוגע לבני אדם, א"כ אין הביא בהשיחה ארנפה (בסעי' ג' - ד') תירוץ המפרשים (השל"ה וכו') דלכן יצטרכו לע"ל לערי מקלט, כי בתחילת ימות המשיח יהי' עולם מנהגו נוהג, ולכן אפשר שיהי' אז רציחה וכו' אבל בהמשך זמן וחתרבה הדעה בישראל אז לא יצטרכו לערי מקלט, עיי"ש ובהערה 28.

ולפי דבריו הי' לו להקשות ע"ז, דבודאי אין לתרץ כן, כי בנוגע לבני אדם יהי' השינוי תומ"י, כפשטות לשון הרמב"ם, בהם לא אמרינן עולם כמנהגו נוהג, ומדלא הקשה קושיא זו כלל

בהשיחה על התירוץ, משמע דגם בבני אדם אמרינן כן, וא"כ הדרה הקושיא לדוכתי.

הרב אברהם יצחק ברוך גערליצקי
- ר"מ בישיבה -

נ ג ל ה

ה. א) בסיום דו' תשרי ביאר כ"ק אדמו"ר שליט"א שהכלל ד"הלכה כר"ע מחבירו" (עירונין מו, ב) אינו מכריח הרמב"ם (בפ"ב מהל' תשובה ה"ג) ואדה"ז (סתר"ז ה"ד) לפסוק כר"ע בירושלמי סוף מס' יומא שאי"צ לפרוט את מעשיו, כיון שבבבלי (יומא פו, ב) מפלפל ר' יהודא בשם רב מתי צריך לפרוט החטא, (ובפרט ר' יהודא שהי' בבלי, ובסוף כתובות סובר שאסור לעלות מבבל לא"י, כמש"נ (ירמי' כז, כב) "בבלה יובאו וטם יהיו"), והכלל הוא (יד מלאכי כללי שני התלמודין ס"ב) שבמחלוקת בבלי וירושלמי - הלכה כבבלי, לכן פוסקים הרמב"ם ואדה"ז שצריך לפרט החטא.

וביאר בארוכה סברת המחלוקת בין הבבלי והירושלמי אזלינן בתר "הוה" או בתר "עתיד", דלהבבלי אזלינן בתר "הוה" ולכן צריך לפרט החטא, כיון שבהוה זה מועיל לחשובה אמיתית יותר, משא"כ להירושלמי אזלינן בתר "עתיד", ואם יפרט חטאיו, יתכן שמישהו ישמע זאת ויכיר לו לאחר זמן ארוך, ובכלל אינו מתאים להזכיר לפני הקב"ה עוונות ראשונים, לכן מוטב שלא יפרט חטאין.

ואולי יש להמתיק זאת דהמ"ד שאי"צ לפרוט החטא הוא ר"ע. ובנוגע ר"ע קיבא כבר מבואר בארוכה בלקו"ש ואתחנן חשל"ז שהוא סובר ש"העתיד" מכריע ה"הוה" ולא כחביריו שה"הוה" מכריע ה"עתיד".

המבואר שם הוא בסיום מס' מכות שר"ג וראב"ע ור"י היו בוכים ור"ע הי' מצחק, כי הם ראו ה"הוה", ששמעו קול המונה של דומי, וראו שועל יוצא ממקום שהזר הקרב יומת, שזהו אמנם קצת לטובת ישראל שהבושה אינה גדולה כ"כ שהלבנון באדיר יפול, אך בהוה זהו חילול ש"ש גדול ביותר שהם יושבים השקט ובטח לאחר שכבר החריבו מזמן את ביהמ"ק.

מ"א כ"ר"ע ב"הוה" כבר ראה את ה"עתיד" (ראה סי"א שם ב"הצריכותא" שלר"ע הרעה היא כבר התחלת הטובה). שכהנ"ל לכאו' מחאים ביותר ג"כ להמבואר לעיל שלהירושלמי ה"עתיד" כבר נמצא בכח ב"הוה".

ב) כן עדיין צ"ל דמהשיחה נראה דאדה"ז קאי בשיטת הרמב"ם, ולכאו' הרמב"ם כהלק בעבירות שבין אדם למקום לבין

ודם לחבירו, ואינו מחלק בין חטא מפורסם לשאינו מפורסם, כפי שהוזכר בהשיחה) ואילו אדה"ז (בסי' תר"ז סעי' ד') מחלק בין חטא מפורסם לשאינו מפורסם, ואינו מחלק בין אדם מקום או אדם לחבירו?

חיים גורביץ

- תות"ל 770 -

בשו"ת צמח צדק או"ח סי' ל"ו הקשה השואל, לפמ"ש בחשובת רשב"א סי' תרי"ד דהרמב"ם פ"א מהל' שבועות ה"ו סב"ל דמן תורה מחוייבים בשבת לאכול כזית פת כמו בלילה ראשונה דפסח, כ"ל ריש לקיש דסב"ל חצי שיעור מותר מן התורה, א"כ כשחל והכ"פ בשבת יהי' מחוייב לאכול כזית פת ביוהכ"פ, דהא שיעור כילת יוהכ"פ הוא בככותבת שהוא גדול מכזית? ומתרץ הצ"צ כמה אופנים, חדא לפמ"ש בחשובת מהרלנ"ח (סי' קג) דאף לר"ל ס נשבע לאכול חצי כזית נבלה, אף שמדאורייתא חלה השבועה, כ"ז אסור לו לאכול החצי זית משום דהעמידו חכמים דבריהם מקום תורה בשב. ואל תעשה, וא"כ כ"ש הכא דגם להרמב"ם שאין מצוה מפורש בתורה, דהעמידו דבריהם בשב. ואל תעשה, וגם אם א סב"ל כמהרלנ"ח אפ"ל דתענית ביוהכ"פ הוא עשה ול"ה, ואין עשה דפת דוחה ל"ת ועשה גם כשהוא מדרבנן לבד, כמבאר בר"ה ב, ב, שופר של ר"ה אין מעבירין עליו את התחום, ומפורש בגמ' שופר הוה עשה, ויו"ס ל"ת ועשה, ועי' רמב"ם הל' שופר פ"א ד' ובכס"מ דחכמים עשו חיזוק לדבריהם כשל תורה, דאין עשה וחה ל"ת ועשה אף בדרבנן, עוד מתרץ דכיון דהתורה אכרה בהדיא עניתם את נפשותיכם, וזהו אף כשחל בשבת, ביטלה התורה מצות כילת שבת ועונג שבת לגמרי, עיי"ש בארוכה.

ובהיות שמצאתי עוד בכמה ספרי האחרונים הדנים בשאלה זו, דאי להביא כאן תוכן דבריהם.

בתל תלפיות שנת תרע"ו סעי' צ"ג בהג"ה כתב הג"מ שמעון אללאק ליישב דהא דחצי שיעור לר"ל אינו אסור מה"ת הוא משום אף שאחשבי' לאיסורא, מ"מ בטלה דעתו אצל כל אדם שלא התשיבו איסור, וכ"ז שייך בחצי שיעור איסור שהאדם אוכלו יחידי, שא"כ אי נימא שיקיימו הג' סעודות בדרך זה, הרי יעשו כן כל שראל, וממילא ודאי אסור בו גם חצי שיעור זה, מאחר שהחשב כל הציבור, ועי' שם ג"כ בשנת תרע"ט סי' כ"ח שכתב הג"מ משה יינבוים ליישב עוד, דכיון דאי אפשר לו לאכול יותר מכזית ז, לא יהי' לו שום עונג שבת, ואדרבה יותר צער הוא לו, כשהוא אכול וצריך להפסיק, נמצא דאין כאן מצוה, כיון שיש לו צער וכילה כזאת.

ובשערי תורה חלק ד' סי' נ"ב הביא מספר אחד שחירץ, דהנה זכס צבי סי' פ"ו כתב הטעם דח"ש אסור מה"ת משום דאחשבי', 'כאו' יש להבין אמאי לא סב"ל לר"ל אחשבי', ומוכרח לומר עם דכיון דכל ישראל יש לו חזקה כשרות, א"כ איך שייך לומר

דאחשבי' לאיסור, אדרבה י"ל הסברא להיפך שלכך אכלו מחמת שהות בעיניו שהוא רק ח"ש, וא"כ אדרבה לא אחשבג', וזה תינח רק באכילת איסור, אבל באכילת מצוה של שבת י'ל דכיון דאכלו לצאת יד"ח סעודת שבת, שפיר אחשבי', ואסור מה"ת גם לר"ל, עכ"ו ועיי"ש בארוכה יותר בענין זה.

עוד תירץ שם בשערי תורה לפמ"ש הנב"י מהד"ק (חיו"ד סי' נז) לדחות דברי הכו"פ בבזוח הספק שהוכיח דמפיקא דאורייתא מדאורייתא לקולא מדברי הירושלמי חלה פ"א שאמרו, שלא תקנו לעשות יוהכ"פ ב' ימים משום סכנת נפשות, שהרי הי' להם לתקן לאכול חצי שיעור כדי להנצל לריש לקיש מאיסור דאורייתא, אלא ודאי דבלא"ה אין כאן איסור דאורייתא באיסור ספק, וכתב ע"ז הנוב"י וז"ל: אבל רא"י זו איני מכיר, ועד שהקשה שהי' להם לתקן לאכול פחות מכשיעור, שהוא בעיני דבר זר לתקן בדבר שאינו שוה לכל נפש, שיעיינו על השיעור, וכי טורטני יכניס, עכ"ל, וא"כ כ"ש הכא בודאי יוהכ"פ אין מחוייבים לאכול פחות מכשיעור לצאת יד"ח בסעודת שבת, כיון דלאו כו"ע יודעים לצמצם פחות מכשיעור ולא יותר, וירבה על שיעורו ויעבור על איסור כרת, עכת"ד.

עוד כתב ליישב עפ"י המבואר בשו"ע או"ח סי' רפ"ח דמותר להתענות ת"ח בשבת, משום דהתענית עונג הוא לו, וא"כ ביוהכ"פ שהוא יום סליחה וכפרה על עונות, בודאי התענית עונג גדול, ומשו"ה יוהכ"פ שחל להיות בשבת אסור לאכול כזית לשום מצוה, כי אז אין מצוה כלל לאכול, משום דהתענית עונג כאילו אוכל ושותה ממש, עיי"ש, ועי' ג"כ בס' פרדס יוסף פ' אחרי (טז, כט) שתירץ ג"כ כעין זה עפ"י דברי הרה"ק ר"י מרוזין דגם אם לא הי' כתוב התענית דיוהכ"פ היינו יודעים זה מסברא, מגודל השמחה שהוא יום כפרה ומחילה לא יעלה על הלב אכילה, וא"כ ביוהכ"פ קדושת היום עצמו היינו עונג.

ועי' ג"כ בס' חמדת ישראל להגרמ"ד פלאצקי ז"ל ח"ב סי' י"ה או"ח א' בענין זה, ובשו"ת באר יצחק אה"ע סי' ב' (ד"ה ובדבר), ובספר הר צבי או"ח ח"א סי' קנ"ה בדבר הצ"צ הנ"ל.

הרב גרשון קליערס
- ירושלים -

ז. גרסינן בירושלמי מכות פ"ב ה"ו, שאלו לחכמה חוטא מהו עונשו, אמרה להם חטאים תרדוף רעה, שאלו לנבואה חוטא מהו עונשו, אמרה להם הנפש החוטאת היא תמות, שאלו לקודשא בריך הוא חוטא מהו עונשו, אמר להן יעשה תשובה ויתכפר לו, היינו דכתיב על כן יורה חטאים בדרך, יורה לחטאים דרך לעשות תשובה, ולכאורה צ"ע, הרי המדובר הוא בחטא שחייבים עלי' מיטה, שהרי הנבואה אמרה הנפש החוטאת היא תמות, וא"כ האין אמר הקב"ה יעשה תשובה ויתכפר, הרי הדין הוא שאם עבר על הכתובה ונזנח רג"ד אפ"ל חטובה ונזנחה"ת אינו מכפר לו. אלא

רק חולין, ויסורין הבאין עליו גומרינ הכפרה, כמבואר ברמב"ם הל' תשובה פ"א ה"ד?

ונראה לתרץ עפ"י המבואר בגמ' יומא פו, ב, דגדולה תשובה שזדונות נעשים לו כשגגות, איני והאמר ר"ל גדולה תשובה שזדונות נעשים לו כזכיות, ל"ק כאן מאהבה כאן מיראה, וכתב במנחת חינוך מצוה שס"ד דהא דאמרינן שיש ד' חלוקי כפרה, ותשובה אינו מועיל על חייבי כריתות וכו' זהו דוקא בתשובה מיראה, אבל בתשובה מאהבה, כיון דנעשים לו כזכיות, א"כ הרי זה מועיל גם על החמורה, דנעשו לו כזכיות עיי"ש.

ולפי"ז אפשר לפרש מה שאמר הקב"ה "יעשה תשובה ויכפר" דהכוונה לתשובה שלימה, תשובה מאהבה, דאז אפי' על חטא שחייבים עליו מיחה, מ"מ כשעושה תשובה מאהבה מהכפר לו, בפרט לפי משנ"ת בהסיוס דו' תשרי, דלשיטת הירושלמי גם בתחילת התשובה, אף שלע"ע הוא רק מיראה, מ"מ מצד העתיד כבר ישנה כאן הענין דתשובה מאהבה, כי בודאי יבוא לתשובה זו א"ש מה שאמר בירושלמי כנ"ל יעשה תשובה סתם, כי בזה גם בתחילתו כבר ישנה כאן תשובה מאהבה.

שמואל גלאסמאן
חלמיד בישיבת באר יעקב
ברוקלין נ.י.

ח. בגליון ל"ז (קג) הקשה הר"ר א.ח. רויטבלאט בהו"ק אדמוה"ז סי' תקפ"ה ס"ו, קטן התוקע בר"ה שחל בהבה וכו' ובאות הסעי' מובא גם הדין דאם התוקע פטור אינו מוציא אחרים. והקשה בהמו"ע הב"י וכו' בסור, אלו הדינים דכ"י שהוא פטור אינו מוציא אחרים הם בס"י תקפ"ט, וכ"ק אדמוה"ז הכניסם בסעי' אחד עם דין קטן התוקע.

והנה בטאלה זו עמד הר"ר א. חיים נאה ז"ל בכפרו "קוטנרס הכולהן" וכת' דמהתחלת הסוגריים, אע"פ שעיקר וכו' מתחיל סימן תקפ"ט, ובהערות שם כת'... והנה סיפ' לאו ריש' מהתחיל בקטן תוקע בזהב וסיים זמי שפטור אינו מוציא, וע"כ שנתערבו כאן ב' סעיפים, ולי עוד אלא שנתערבו גם הסיפ'ים תקפ"ח ותקפ"ט, שהרי סימן תקפ"ח הוא על "זמן תקיעת שופר" ומסתיים באמצע סעי' ו' ומשם והילך דמי יהוא פטור, חרש, סומא, טומטום, שייכים לסי' תקפ"ט "מי הם הראויים לתקיעת שופר".

חיים שלמה דיסקין

- תות"ל 770 -

ט. בגמ' שבת דף ג, ב, איתא אמר אביי ידו של אדם מהו שתעשה ככרמלית מי קנסוה רבנן לאהדורי לגבי' או לא אבל להוציאה ודאי יאסירא. למה?

ולכאו חיישינן שמא יניחנה ברה"ך ויעבור איסור דאורייתא.

אבל לפי"ז צ"ע מהו קושית החוס' ד"ה כאן למעלה מי' וא"ת למעלה מי' לכתחילה נמי מותר', ואי פשיטות האיסור בלמטה הוי משום החשש שמא יניח ויעבור איסור דאורייתא. א"כ ר"ה למעלה מי' מצד אותו החשש גופא יהי' אסור (וראה חי' הרשב"א כאן). אבל עדיין לא הבנתי.

שמעון דויטש
- תלמיד במתיבתא -

ח ס י ד ו ח

י. במאמר והי' ביום ההוא יום ב' דר"ה ש.ז. (הנחה בלתי מוגה) וז"ל, וביאור הענין הוא הנה בתחילת הבריאה הי' גילוי המלכות שלמעלה בבחי' המשכה מלמעלה כי חפץ חסד הוא וכמ"ש הוי' מלך גאות לבש גו' אמנם לאחרי זה צריך להתעוררות מלמטה ומשמע מכאן דענין דהוי' מלך גאות לבש הי' קודם העבודה של אדם הראשון.

ולא הבנתי דבלקו"ש חלק ט' ע' 455 וז"ל ווי מען זעט עס זון באשטימונג פון שיר של יום פון יעדער וואך א גאנץ יאר דעם זעקסטן טאג אין וואך (דער טאג פון אדם הראשון'ס באשאפונג אין דעם שיר ה' מלך גאות לבש ווייל דאס איז געווען דער אויפט זון אדם הראשון וואס ער האט באלד אנערקענט די געטליכע זערשאפט אין די גאנצע בריאה אויף געהויבען צו בטל זיין פאר ז' עושינו צו מלך כל הארץ.

דהענין של ה' מלך גאות לבש פעל אדם הראשון שפעל שכל בראים יהיו בטלים ולפעול עי"ז ענין המלכות.

גדלי שם טוב

א. בהתוועדות דש"פ ראה בהמאמר (הנחה פרסית בלתי מוגה) "ה אני לדודי, דובר דחודש אלול הוא זמן גילוי י"ג מדות רחמים דע"י התגלות זו הרי העבודה דאני לדודי היא בשלימות אח"כ נעשה עי"ז ודודי לי ההמשכה מלמעלה בעשי"ת וכמ"ש ומאלו חתח לראשי".

ולהעיר דהשיכות דשמאלו חתח לראשי לחודש אלול, עשי"ת, הוא ע"ד המובא בתורת שמואל (ד"ה לא תחרוש ע' שע"ו) הלשון לראשי: ל' הוא ל' יום דחודש אלול, וראשי הוא ר"ה בפ"ש נאמר ראשי היינו ראש יוד, ראש הוא ר"ה והי"ד הוא שי"ת, עכלה"ק.

וכן להעיר (בדא"ג בלשון התורת שמואל עצמו) דמביא:

שוך "ל'יום" הרג חודש אלול לעולם הוא חסר דיש בו רק
ט' יום, וא"כ למה מביא הלשון ל' יום.

ואולי י"ל בד"א. דההסבר הוא ע"ד המובא בהש"ח דטבת
ל' (באות ל"ב) דמביא. וז"ל: כזי לקשו... ויסבירו לילדים
גודל הענין דחודש אלול, שאז המלך נמצא בשדה כו' וענין
מתחיל חקיף ומיד ביום א' דר"ח אלול. [בנוגע לענין
יעת שופר שבחודש אלול, ישנה שקו"ט אם זה סיין גם ליום
דר"ח אלול, אבל בנוגע להענין דמלך בשדה, לא מוזכר
ו"ט אם זה גם ביום א' דר"ח אלול, ולכן מסתבר לומר כפי
וב יותר - היינו שהעילוי דמלך בשדה ישנו גם ביום א'
"ח אלול]. וכפי שהכריזו בעת ברכת החודש "ראש חודש אלול
ר ביום הא' כו'" וא"כ. מובן בפשוט שביום א' דר"ח
חילים כל הענינים דחודש אלול, כולל הענין דמלך בשדה,
חר שיום זה נקרא ר"ח אלול.

א"כ אולי אפ"ל שזהו גם הענין המובא בתורת שמואל,
ש ל' יום בחודש אלול.*

ב.ג.ב.

בס"ה הרס"ו ד"ה בשעה שהקדימו עתה"ש תרס"ז (ס"ה תרס"ו)
תרנ"ד, מביא בחצי עיגול וז"ל: ובמ"א מבואר שז"ע מה כשרש
"י הן מאותיות התורה... ולכן נחשב ס"ר אותיות התורה.
אמת לא יש רק ערך ל' אלף אותיות עכ"ל.

לכאן אינו מובן דהרי החשבון ל"ו הוא בריחוק מאד,
דרי מספר אותיות הכתובות הן 304,805.

ואולי הי' אפשר לומר דכמו שבס"ה קונטרסים א' ע' 582
ה על כן יאמרו... מביא ג"כ עד"ז וז"ל: דהנה ישראל וחורה
לא חד, ישראל ר"ת יש שישים רבוא אותיות לתורד, ומספר
תיות הכתובים הם בערך ל"ו אלפים. ומביא ע"ז בלוח החיקון
ל' ש"ה אלף.

וא"כ לכאן הי' אפשר לומר שזה ג"כ טעות הדפוס. אבל
דר כזה קצת קשה לומר שבשני ספרי מאמרים שונים יהי' אוהו
ועות בדיוק.

ויקשה עוד יותר דבהמשך וככה תרל"ז פפ"ט מובא הלשון
כ ל"ו אבל לא אלף אלא ריבוי וז"ל: והגם כי לא נמצא כ"א
ך ל"ו ריבוי... .

ויש לעיין אם אין כאן ט"ס (כמו בסה"מ קונטרסים הנ"ל),
שיש מקום גם למספרים אלה, ואם יש מקום למספר "ל"ו אלף"
הה מתקן זה בסה"מ קונט' שם.

ג.ד.

מיהו כ"ז אינו מוכרח ויכולים לפרש שקאי רק על הגילוי
ודודי ל"י דבעשי"ה, וכך משמע בלקו"ת.

יג. בלקוטי לוי יצחק הערות לספר החניא מבאר על מ"ש בחניא ואפי' העובר על איסור קל של ד"ס מקרי רשע. וז"ל מקרי: כאן נקט מקרי במ' ולקמן במי שיש בידו למחות ולא מיחה נק' בנ' שהוא לשון מאליו וממילא הוא כי דכאן עשה מעשה שעבר עכ"פ על איסור קל של ד"ס לכן מקרי במ' לא מדרך מאליו וממילא, כי עש מעשה משא"כ ביש בידו למחות ולא מיחה שלא עשה מעשה כלל רק לא עשה מאומה לכן נקרא רק מאליו וממילא עכ"ל. ולכאורה לפ"י למה לפנ"ז כתיב ועוד שבשעה שעושה עונות נקרא רשע גמור, נק' בנ' שמשמע מאליו וממילא אע"פ שעשה עונות, ע"י פעולה? (ועד' בנוגע ואם אח"כ עשה חשובה נקרא צדיק גמור).

יוסף יצחק נמס

ש י ח ו ת

יד. בקובץ הערות וביאורים גליון לו (קב) אות י"ד הרב ג.א. לא זכה להבין ד"ק דכ"ק אד"ש דוק מותר לשנות מפני דרכי שלום אבל לא שקר ממש, כיון דגדול השלום מכל הכחות עד שהשם נמחק לעשות שלום בעולם כמ"ש הרמב"ם וכו'.

ואני הקטן באחי רק לציין מעט מזער כהדיו שנייפך על ענין זה, וקודם שגלף לעצם הענין צריכים להאיר שזה מחלוקת בפני עצמו אם מותר למחוק את השם הקדוש בשביל סומה שיש דעות שמגילת סוטה היא מגילה בפני עצמה והשם שנמחק נכתב מחילה להמחק ואפילו לאותן הסוברים שמגילת סוטה דכ"ת ג"כ מותר למחוק כ"כ כיון שיותר למחקה, כל השמות בס"ת במגילת סוטה נכתבם בחנאי שיכולים למחקן לסוטה.

אבל גוף הדבר אם מותר לשקר בכלל, ואם יש מקומות אחדים שיש היתר (או מצוה) לשקר יש מחלוקת בין רש"י והרי"ף בברכות מ"ג ע"ב, רש"י מתיר לשקר והרי"ף אוסר, ומובא המחלוקת בשו"ל על הירושלמי פ"ז דנזיר ה"א (דף ל"ה) ד"ה איחיניה וכו' (בהגליון הש"ס בברכות מ"ג ע"ב נפל טעות ומביא הד"ה הנ"ל בקה"ע בדף כ"ה).

ובאבות דרבי נתן פרק שנים עשר בפ"י בנין יהושע בד"ה אהרן דין אמת לאמיתו, מבאר שעבודת משה ה"ל באמת, ועבודת אהרן ה"ל בשלו' ומביא שיטת התנחומא, והילקוט ההלים, ומדרש בראשית רבא פ"ח, ומביא שם מהספר ידי משה דכיון שהשליך אמת לארץ יהי' מותר לענות מפני דרכי שלום ונוסף כח לשלום ובזה יפה כחה ולא קיסררה, אבל הב"י שם מבאר שאפילו לדברי ה"מ משה שהי' כדח אמת אין לענות בשום אופן.

ובהדעת תורה מהגה"ק מברעזאן וצ"י או"ח ס' קנ"ו ס"א שמביא המג"א (שהביא אדמוה"ז) דמותר לשנות בכבר עבר ולא בלהבא, ומביא הספר חסידים ס' תכ"ו שבדבר שהוא עקשיו שקר ג"כ אוסר, ומביא שם חבילות דאחרונים דמתירים באופנים שונים.

ועיין בכף החיים או"ח ס' קנ"ו שמביא מהנ"ל ומוסיף
חורה דילי.

ועיין בהר"ר מרגליות על ספר חסידים דמביא ג"כ מהנ"ל
מוסיף ג"כ מדילי וננ"פ ובפרט שהוא מיזב הא"ר והפמ"ג להביא
דמוה"ז,

וסוף דבר אם מעיינין בספר חסידים ס' תחרה"א משמע דברי
בנין יהושע הנ"ל כנים, ושיש ב' מדרגות בעבודה יש מי שאינו
לא במדרגה שלום, ועל זה יכולים לשנות, אבל מי שבא לכדרגה
אמת אז אפילו לאמר לא שמעתי הוא מונע את עצמו, ואז הוא
ותק או מפליג בדברים כד"ק דכ"ק אד"ש, וגם מתורץ כל הידיעה
מובא בהספרים הנ"ל ועוד מסתירת גמרות ופוסקים עד אפילו
סתירת הרי"ף דברכות הנ"ל להרי"ף דב"מ להביא אדמוה"ז בס'
נ"ו

הרב אליעזר צבי זאב צירקינד

- ברוקלין נ.י. -

. גרסינן בירושלמי נדרים פ"ה ה"ד: הנודר הנייה מחבירו
זניו לא ישאל לו אלא בפניו, שלא בפניו נשאלין לו בין בפניו
בין שלא בפניו, רבי יוחנן אמר מפני הבושה, ר' יהושע בן
זי אמר מפני החשד, ואתיין אילין פלוגנות' כאילן פלוגותא.
תני יוהכ"פ צריך לפרוט את מעשיו, דברי רבי יודה בן בתירה,
כי עקיבא אומר אינו צריך לפרוט את החטא, אית תניי תני צריך
פרוט את הנדר, אית תניי תני אי"צ לפרוט את הנדר כו' אמר
יון שבחר בתורה ובחכמים שאמרו צריך לפרוט את הנדר, ע"כ.

הנה אם נפרש כוונת הירושלמי דפלוגתא זו דר"ע וריב"ב
ז צריך לפרט את החטא קאי אלעיל מיני, ותלוי בר' יוחנן
ריב"ל אם מפני החשד או מפני הבושה, וכן פי' בתוס' גיטין
הב, בד"ה ליחוש, וכן בקרבן העדה, נמצא דשיטת הירושלמי
וא דאי"צ לפרט החטא, כיון דקיימ"ל כו' יהושע בן לוי נגד
כי יוחנן, (תוס' עירובין טב,ב, ד"ה ור' יוחנן, ושם סה,ב
ה איקלעו, ומגילה כז,א, ד"ה כותלי, ועוד), וזהו ע"ד
נחבאר בהסיום, דהירושלמי סבר דאי"צ לפרט החטא, מצד דהעמיד
כריע.

ואם נפרש כוונת הירושלמי דקאי אבתרי', דצריך לפרט החטא
לוי אם צריך לפרט הנדר, כמו שפי' הישועות יעקב או"ח סי'
-ז, וכן בצפע"נ הל' חשובה פ"ב, וכן בקרבן נתנאל נדרים
ט"ס"ק ט', נמצא דכיון דמשמע דהירושלמי פוסק אח"כ דצריך
פרט הנדר (וכ"כ ביפה עינים גיטין שם) נמצא דפסק ג"כ
צריך לפרט החטא, וכמ"ש הרמב"ם, וראה ישועות יעקב שם שכ'
הרמב"ם פי' כאופן הב' לכן פסק דצריך לפרט החטא עיי"ש,
זה אינו כמשנ"ה בהשיחה, וע"כ צ"ל דבהשיחה פי' כפשטות

לשון הירושלמי כאופן הא', וכמו שפירשו התוס', וכתבתי זה בחפזי, ויל"ע בזה עוד.

ה.א.ג.

טז. מה שנחבאר בהסיוס דאדה"ז סב"ל כשיטת הרמב"ם דצריך לפרט החטא, לכאו' בהמחבר כתב דאי"צ לפרט החטא, ומ"מ אם מתוודה בלחש נכון לפרט החטא וכו' ועי' רמ"א שם, הנה לכאו' מאדה"ז משמע דסב"ל כשיטת המחבר, וכמ"ש בשל"ה דמ"מ נכון להתוודות בלחש, עיי"ש בריש מס' יומא, ויל"ע.

א' הת' - 770

יז. בהתועדות דש"פ תבוא ביאר החילוק דחודש סיון וחודש כסלו - שחודש סיון הוא "ירחא תליתאי" דעבודת הצדיקים, וכסלו הוא "ירחא תליתאי" דעבודת הבעלי תשובה. וכיון דעבודת התשובה קשור עם פנימיות התורה כו' לכן הי' בחודש כסלו - י"ט כסלו - מ"ח דפנימיות התורה.

ושמעתי שואלים דלכאו' הרי ידוע די"ט כסלו הוא ר"ה לחסידות, ובלשון כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע במכתבו ט"ז כסלו חרס"ב - (נדפס ב"היום יום" בתחלתו. ועוד): "היום הזה הוא ראש השנה לדא"ח"

והנה האלה זו כבר שאלו בהערת המערכת דהחמים (חוב' ב' ע' צד (188) ואילך) עמ"ש שם א' וז"ל: וכן ידוע שאמר רבנו אדמו"ר הרש"ב מליובאוויטש זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, כי י"ט כסלו הוא מתן תורה של פנימיות התורה.

וע"ז כתב המערכת יום: וכן קבלנו שכן אמר רבנו שי"ט כסלו הוא מ"ח של פנימיות התורה, ולכאורה הרי יש סתירה לזה המכתבו משנת רס"ב (הנ"ל)... וכן ידוע כי מ"ח לפנימיות התורה ביום ל"ג בעומר כמבואר בענין הלולא דרשב"י שהוא ע"ד ביום חתונתו, זו מ"ח, וי"ל הכוונה מה שאמר רבנו על י"ט כסלו שהוא מ"ח לפנימיות התורה, הוא ע"ד הלוחות שניות שנתנו ביוהכ"פ אחר החטובה, ובתורה בהלוחות שניות נתחדש ענין היגיעה בתורה כידוע, וכן נתוסף בזה ריבוי תורה וכמ"ש במד"ר חשא' אל הצסער על הלוחות כו' בזה אני נותן מדרש הלכות ואגדות, וכן הוא בפנימית התורה שביום י"ט כסלו הוא ר"ה לחסידות וגם מ"ח היינו שנתחדש ענין העבודה בכח עצמו, בעבודת החסידות, ולא להסתפק באורות וגילויים מלמעלה כמו שהי' קודם, וגם נתוסף ריבוי תורה היינו ההלבשה בשכל והשגה ובריבוי. ע"כ.

ג.מ.

- תוה"ל 770 -

יח. בהתועדות דש"ק תבוא ש.ז. ביאר כ"ק אדמו"ר שליט"א

יאור רש"י כח,ה שלפי' הא' ש"טנאך" קאי על "פירותיך" טובן לכה
צריך רש"י לפרש חיבת "ומשאתיך", כי הבן חמש לכסרא יודע
משאתיך" היינו "עיסתך", ע"ד מ"ה "משארותם צרודה
מלותם", והפי' ד"ברוך גו' משאתיך" הוא בדוגמת מארז"ל
רכה מצוי' בעיסה".

ובגליון לז(קג) הקשה הר' א.ח.ר. דזה תינח לפי פירוש
רגום שם "מותר אצותהוץ" אבל רש"י פירש שם שהפי' במשארותם
א שירי מצה ומרור.

וכן בוארא (ז,כח), ושרץ היאור צפרדעים ועלו ובאו גו'
משאתיך, ורש"י לא פירש כלום אף שזה פעם הראשונה. ע"כ
והי' אפשר להקשות עוד:

דאפי' אם נפרש שהפי' במשארותם הוא עיסה, אז לא יהי'
בן הפסוק בפ' בא-- וישא העם את בצקן טרם יחמץ, משארותם
ורות בשמלותם על שכמם, - הפסוק אומר את אותו דבר פעמיים,
ס בצקן שפי' עיסה, ופעם ומשארותם שפי' עיסה.

וי"ל בכל הנ"ל, שבאמת הפי' במשארותם הוא עיסה, ולכן
פירש"י כלום בפ' וארא.

וכאשר הבן חמש למקרא ילמד פ' בי' פסוק לד בידיעה שהפי'
שארותם הוא עיסה, יתעורר אצלו שאלה: למה הפסוק אומר את
תו הדבר פעמיים? פעם כותב בצקו ופעם כותב משארותם, שלכאור
רושם הוא עיסה?

ולכן, מתרץ רש"י שפירש מוכרחים לומר שהפי' במשארותם הוא
כדרך הרגיל שפירושו עיסה, אלא פה פירושו שירי מצה וכרור

ומובן היטב למה דייק כ"ק אד"ש להביא דוגמא דוקא בפ'
ו ולא מפ' וארא, כי מפסוק בפ' בא, מודגש יותר שהפירוש
משארותם הוא עיסה, כי זה גופא שבדרך הרגיל הפי' במשארותם
א עיסה הכריח את רש"י לתת את פירושו, שמשארותם פה ר"ל
ירי מצה ומרור.

מיכאל לוזניק
- חובבי תורה -

. בהתוועדות ש"פ נצבים ז"ך אלול (הנחה פרטית בלהי
גה ס"ט) מבאר החילוק בין כ"ה באלול לר"ה - מחבטא גס
ה שלא מינו בכ"ה באלול דינים מיוחדים, ואפילו לא כנהגים
וחדים הקשורים בזה שזהו היום דברה"ע. ע"כ.

ויש להעיר, מהמובא בלקו"ש ח"ד ס"ע 1353, ואילך
לקו"ש ח"ט ע' 191 הערה 50) ממ"ש הר"ן (ר"ה סז,א)
זגו בכמה מקומות "להשקים באשמורות הבוקר בכ"ה
יול". ועיי"ש היטב בהשיחה איך שזה קשור עם היום
ה"ע.

כ. בהחזרות ש"פ תבוא ש.ז. בביאור לפרש"י "ברוך טנאך - פירותיך" הק' כ"ק אד"ש: הלא תיבת "טנאך" (במובן של פירות) בפרשה זו יחידה היא כתנ"ך, וא"כ הי' לו לרש"י לומר "לא מצאתי לו חבר"?! וה'רץ: ורש"י אינו יכול לומר "לא מצאתי לו חבר", כי הרי בהמשך הפרשה נאמר שוב פעם - "ארור טנאך".

וקשה: בפ' תבוא (כו, יז) עה"פ "אח ה' האמרת היום וגו' וה' האמירך היום וגו'" כותב רש"י "האמרת והאמירך: אין להם עד מוכיח במקרא... ומצאתי להם עד, והוא לשון הפאה כסו יתאמרו כל פועלי אוך", לכאן חזינן דבנכפלה הייבר באהור ענין אומר רש"י שלא מצא עד, עד שמוצא התיבה בענין אחר לגמרי?!

וי"ל: דיש חילוק בין "עד" ובין "חבר", וברש"י דפ' תבוא מדובר בענין "עד", ובשיחה מדובר אודות "חבר".

"עד" משמע - תיבה ש"יעיד" ויוכיח על פירושו של ה"בה אחרת, ו"חבר" משמע - תיבה ששוה ודומה לתיבה אחרת גם באז אינה מוכיחה עליו.

ולכן ב"האמרת והאמירך" מביא רש"י "עד" מענין אחר ואינו רש"י בהכפלת התיבה, כי בהכפלת התיבה אין תיבה אחת מעידה על השני, כי בכ"א מהם אין הוכחה לפירושה של התיבה. אך "יתאמרו" מוכרח שפירושו "תפארת" וזה מעיד על "האמרת והאמירך", [והכתוב בלקו"ש ח"ט תבוא ב' שמ"יתאמרו" אין הוכחה - היינו מסעם שתיבת "יתאמרו" אינו דומה ממש ל"האמרת והאמירך". כמבואר שם]

כ"א"כ כשרוצים למצוא "חבר", אם נכפלה התיבה גם אם אין בכ"א בהם הוכחה לפירוש התיבה, מ"מ בזה שנכפלה כבר מצאה לו "חבר".

ועיין בלקו"ש שם שמשמע ש"עד" ו"חבר" היינו הך. ואולי י"ל דסם מדובר בהיתרון ד"עד מוריה" על "עד" ו"חבר" ולא נהיה להחילוק בין "עד" ל"חבר".

הח"נ.ש.

- תוח"ל 770 -

ש ו נ ו ת

כא. בה הנוהגים אנ"ש לצאת יד"ח ע"י הד' מינים של כ"ק אד"ה אף היום ראשון דחג (דבעינן לכה) במתנה ע"מ להחזיר - לכאן יש להעיר ולעורר מש"כ בפוסקים בענין זה.

דהנה בנטילת הד' מינים פועלים ב' פעולות: א) מעשה הקנין-לזכות המתנה ע"מ להחזיר. ב) מעשה המצוה-לקיים לקיחת ד"כ לצאת י"ח. ומש"ז דנו הפוסקים אי סגי בנטילה א', או שצריכים נטילה פעמיים ומעתיק בקיצור כמה דעות בזה:

חוספות ביכורים כ' לדון בזה, דאף אם צריך מעשה
 חה מ"מ יצא בנטילה א', לפי "שהקנין וזה שיוצא באים
 ד", וכ' כן בפשיטות, שהרי לא הוזכרה יחומרא זו בסוס
 ס. וכ"כ בבנין שלמה שם לדון בסברת. "גיטו וידו באים
 ד", ומסיים "ופוק חזי מאי עמא דבר, כשנותנין הלולב
 "ט ראשון במתנה עמ"ל, שבלקחה זו יוצאין יד"ח גם
 וח נטילה לולב ונין מצריכין נטילה אחרת לשם מצוה
 ית לולב".

אמנם בשו"ת דברי מרדכי סי' נו כ' לפקפק בסברא זו
 ס שאין המצוה והקניי' "באים כאחד", כיון שעבור קניי'
 ך להגביה ג' ספחים (או עכ"פ ספח), ועבור קיום המצוה
 יל עקירת משהו ממקום הנחתו, (ולהעיר הדיעות שיוצא
 ח בהאוחז לולב בעודו מחובר לקרקע, עי' צל"ח שבת
 , ושם בדברי מרדכי סי' נח, ופמ"ג א"א ס"ס תרנג
 פק בזה, ועוד).

כן הזכיר שם דעת הש"ך בחו"מ סי' רב ס"ק ג', שבמתנה
אומרים "חצרו ומתנתו באים כאחד". אף שהשיגו עליו
 יבות שם, ובקצוה"ח סי' קפט, קצח עיי"ש.

ומסיק צריך להגביה פעמיים: פעם לשם קניי', ופעם
 מצוה!

ובשו"ת שערי דעה מהדורא תניינא סי' יט כ': "ראיתי
 דותי זקני ת"ח... שהיו מדקדקים לקבל ד"מ מאת הנותן
 ניהו על השולחן, ולחזור וליטול מעל השולחן ע"מ לצאת
 . ועי' ג"כ בלבושי שרד ריש סי' תרמט, ועוד.

והנה באמרי בינה או"ח הל' יו"ט סי' כא כ': (אפילו
אין צריך נטילה פעמיים במתנה עמ"ל) מ"מ צריך המקבל
 זיק בידו עכ"פ כשיעור זמן ב' נטילות, שלא כמו שנוהגים
 ך עם שאוחזים הלולב רגע אחד, ללא שהיי' כלל ומיד
 ירים לנותן, עיי"ש.

ולכאור' יוצא מכ"ז שהמדקדקים ומהדרים במצוה היו
 כים להגביה הד"מ ב' פעמים לצאת יד"ח המצוה, כשמברכים
 ד"מ כ"ק אד"ש ביו"ט ראשון, (או עכ"פ לאוחז הד"מ כדי
 ור הגבה ב"פ) וכנ"ל, ובאחי רק להעיר ולעורר העניין.

י.י.ש

- תות"ל 770 -

בליקוט טעמים ומוקרות לסליחות מכ"ק אדמו"ר שליט"א
 וט י"ג מדות: "וכנראה שאלו המדפיסים שחששו לאמירת
בסי רחמים שינו בכאן, והדפיסו אבקש במקום בקש, אלחש
 וס לחש, ועוד שינויים", ... ולולי דמסתפינא" היתי
 הנ"ל" ... אטר כצ"ל: חלי פני, בקש רחמים בטל
 ים להסתירה".

ולעיל מיני' בפיוט מכניסי רחמים בהערה 6): "שקו"ס
אם לאמרו"... "ובשרש מצות התפלה להצ"צ פ"ז מביא מהק"נ
ספ"ק דר"ה, אבל בהגהותיו לד"ה נ"ח (שבתו"א) פ"ג שנכתב,
לאחר שכתב שרש מצות התפלה מסיק וז"ל: הענין כי אין הפי'
שמבקשין מהם דבר ח"ו-רק להיות בבחינת שליח להוליך השפע
מלמעלה למטה וכן הן מעלין התפלות כאמרם בגמרא ובזהר פ'
שמות כו' עכ"ל".

ועפי"ז לא הבנתי שלכאור אינו דומה כאן בפיוט י"ג
מדות לכמו שהוא בפיוט מכניסי רחמים כי שם הלשון "הכניסו
רחמנו"; "הזכירו לפניו", "השמיעו לפניו", שמהלשון משמע
שמבקשים אצלם שהם שתדלו בעדנו לפני הקב"ה וזהו אסור כי
אסור לשימם מליצים בעדנו, וע"ז מפרשים שהכוונה-שהם יעלו
התפלות שלנו, שה"ג לשונות הנ"ל מחאימים לזה, וגם מה
שאומרים שם "השתדלו והרבו תחנון ובקשה", שמה משמע שהם
יבקשו, אבל גם זה מפרשים שהכוונה שהם יעלו התחנון
ובקשות שלנו. משא"כ כאן בפיוט י"ג מדות כשאומרים: "בטל
מהם" "דחה אותם" "חלץ אותם" הרי מהלשון משמע שמבקשים
אצלם בעצמם, גם לא בתור ממוצע, וצריכים לפרש גם בזה:
שהכוונה-שהם יוליכו השפע מלמעלה, אבל לכאור אינו דומה
לכמו שהוא ב"מכניסי רחמים".

הרב פינחס קארף

- משפיע בישיבה -

כג. (נסמנו בזה הענינים - כהלוח - הצריכים ציון ובירור)

ג' שבט: "ע"י מלשינות סגרה הממשלה כמה מבתי הדפוס
העברים ברוסי".

להעיר שבמכתב כ"ק אדמו"ר (מהוריי"צ) נ"ע הנדפס
בהוספות לתו"א ולקו"ת: "נסגרו כל בתי הדפוס...".

כ"ג שבט: ". האם דער רבי | אדה"ז | געזאגט: מיט איין
מצוה בין איך דיינער . . .".

להעיר שבס' "מגדל עז" (ע' קעד אות מ) מובא שאדה"ז
אמר: "מיט וואס בין איך דיינער, נאר מיט איין מצוה,
ניין! איך בין ניט דיינער איך גאנצען!".

ל' שבט: "מורי הרשב"ץ בא בפעם הראשונה לליובאוויטש
אור ליום ששי פ' משפטים שנת תר"ה, ובכל שנה ושנה הי' ער
כל אותו הלילה".

להעיר שבס"ח ת"א (ע' 98) מובא: דאנערשטאג, ערב
ר"ח אדר ראשון פרשה משפטים אין יאהר תר"ח - דערציילט מורי
הרשב"ץ - בין זיין געקומען צו פוס אין ליובאוויטש . . . יעדן
יאהר דאנערשטאג פרשה משפטים פלעגט מורי הרשב"ץ די נאכט פון
מיטוואך צו דאנערשטאג זיין וואכעדיג..".

ח' אדר א' - להעיר שבס' "מגדל עז" (שם אות מ"ג)
באופן אחר.

"תמה דארף איינער דעם אנדערען ניט מכבד

ין באכילה ושחי', אבער נעמען אליין מעג מען".

להעיר שבס"ה ש"תש"ה ע' 91) מובא: "פסח איז מען ניט
בד נאר מ'דארף געבן אפשרות צו נעמען".

ד' אייר: "מיום הגזירה והנחת פיאות הראש נהגו
רגיל את התינוק בענין נשיאת ס"ק...".

להעיר שבצוואת כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע (אשכנז
בי ע' 137) כתוב: "כשיחחיל לילך ברגליו להלבישו ציצית".

ס"ו אייר: "דער שטיקעל ברויט וואס איך האב, איז ער
ינער ווי זיינע...".

להעיר שבמכתב כ"ק אדמו"ר (מהוריי"צ) נ"ע | מיום בדר"ח
ול תש"א |, נדפס בספר התולדות - אדמו"ר מהוריי"צ (ע' 208)
בא: "אין דער שטיקעלע ברויט וועלכער דער אלמעכטיגער ג-ט
ס מיר געגעבן געפינט זיך אויך אייער טהייל".

כ"ה אלול: "סליחות... בשאר הימים - באשמורת הבוקר".

להעיר שבמכתבי הגניזה (התמים ח"ז ע' לד | 670 |)
בא: "מנהגו של .. הבעש"ט ז"ל שכל הסליחות מיום א' עד
ירא אמרם בלילה כחצות לא באשמורת הבוקר".

- המשך יבוא אי"ה -

הרב מיכאל אהרן זעליגזאן
הרב יוסף יצחק (ברש"ז) הלוי שגלוב
- ברוקלין נ.י.

ונים להשיחות דשנת תרפ"ז, שנדפסו בסה"מ תרפ"ז.

אור

ה. ד. "ואמר הרופא [על אדמוה"ז] שבלכו תשוקה גדולה לדבר
שלעולם לא יוכל להשיגו... ואמר ע"ז רבינו הזקן
שזהו האהבה לאלקות" - להעיר משרש מצות התפילה פ"מ
(מובא בהיום יום ע' קיג).

ה. ...הצעירים מתלמידי רבנו הזקן הי' אצלם מוח שליט
על הלב - ראה היום יום ע' לה.

" ר"מ (מייזליש) הי' אצל נאפליון בעת המלחמה -
במכתב מכ"ק אדמו"ר (מהוריי"צ נ"ע, מיום כ"ה ניסן
תרצ"ה, נדפס ב"שמועות וסיפורים" ח"ב ע' 1 ואילך
ואילך) מובא הסיפור באופן אחר.

ג. יא. (אחד המסובים שאל אם אפשר לומר היום תהלים קודם
התפלה. . .). " - ראה בתהלים "אהל יוסף יצחק"
(הקצר) ע' 211. סה"מ תרפ"ח ע' קמז.

ד. טז. "אז מען גייט אין גאס. . . צריך לחשוב" - ראה
היום יום ע' ה, י, כז. ועוד.

כ - עריו"כ האזינו ה'חשמ"ב -

- " " על כל תנועה צריכים לחשוב מקודם אם צריך לעשותה כו". - ראה עד"ז בסה"מ תרפ"ח ע' נג.
- " יז. " " . . . ואמר כ"ק אדמו"ר:) על מי ששייך אלי אינן שוכח ח"ו" - להעיר מהיום יום ע' יט.
- " יח. " "ראי" . . . עושה רושם - בהיום יום ע' יט: ווייל די הבטה פנימית איז מעורר דעם עצם הנפש.
- " כג. " " . . . הקדוש (בן הה"מ) הי' מופשט מן גשמיות" - ראה ע"ז בשיחת ליל ש"ק פ' תשא תרפ"ח, (סה"מ תרפ"ח ע' רא.)
- " כז. " " . . . ההפרש בין . . . לחיים טובים ולשלום . . . " לחיי ולברכה" . . . " - ראה היום יום ע' לב.
- רנא עס דארף זיין חקוק אין קאפ . . . " - ראה היום יום ע' ה, י, כז, ועוד.
- המשך יבוא אי"ה
- י.ה. ב.א.
- ברוקלין נ.י. -

לזכרון

הצדקנית הרבנית מרת חנה ע"ה שניאורסאהן

בת הצדקנית הרבנית מרת רחל ע"ה

ובת הרה"ג הרה"ח וכו' ר' מאיר שלמה ע"ה

נפטרה ביום חשבת קודש, ו' דעשית, בעלות המנחה

שנת ה'תשכ"ח

- תנצב"ה -

אמו של - יבלח"ט - כ"ק אדמו"ר שליט"א